

עולם חרב

א)ירושלים וגן עדן

1)איכה רבה (וילנא) פתיחתות ד רבי אבהו פתח (הושע ו') והמה כאדם עברו ברית, זה אדם הראשון, אמר הקב"ה אדם הראשון הכנסתי אותו לגן עדן וצויתיו ועבר על צוויי ודנתי אותו בגירושין ובשילוחין וקוננתי עליו איכה, הכנסתי אותו לגן עדן, שנאמר (בראשית ב') ויקח ה' אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן, וצויתיו שנאמר (שם/בראשית ב') ויצו ה' אלהים על האדם לאמר וגו', ועבר על צוויי שנאמר (שם/בראשית ג') המן העץ אשר צויתך וגו', ודנתי אותו בגירושין שנאמר (שם/בראשית ג') ויגרש את האדם ודנתי אותו בשילוחין שנאמר (שם/בראשית ג') וישלחהו ה' מגן עדן, וקוננתי עליו איכה, שנאמר (שם/בראשית ג') ויאמר לו איכה, איכה כתיב, אף בניו הכנסתי אותם לא"י שנאמר (ירמיה ב') ואביא אתכם אל ארץ הכרמל, וצויתים שנאמר (ויקרא כ"ד) צו את בני ישראל, ועברו על צוויי שנאמר (דניאל ט') וכל ישראל עברו את תורתך, ודנתי אותם בגירושין שנאמר (הושע ט') מביתי אגרשם, ודנתי אותם בשילוחין שנאמר (ירמיה ט"ו) שלח מעל פני ויצאו, וקוננתי עליהם, איכא ישבה בדד,

2)איכה פרק ב (ו) ויחמס פגן שכו שחת מועדו שפח יקוק בציון מועד ושבת וינאץ בצעם אפו מלך וכהו

3) איכה רבה (וילנא) פרשה ב' ור' שמעון בר נחמני אמר כאדם הראשון, כמד"א (בראשית ג') ויגרש את האדם וגו',

ב)עולם התפילה

1)איכה פרק ג(מד) סכותה בענו לך מעבור תפלה:

2)איכה פרק ג (ז) גדר בעדי ולא אצא הכביד נחשתי:(ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי:(ט) גדר דרכי בגזית נתיבתי ענה: ס

3)תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לב עמוד ב ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, שנאמר: +איכה ג'+ גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי,

ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר +תהלים ל"ט+ שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש. רבא לא גזר תעניתא ביומא דעיבא משום שנאמר +איכה ג'+ סכותה בענן לך מעבור תפלה. ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, שנאמר +יחזקאל ד'+ ואתה קח לך מחבת ברזל ונתתה אותה קיר ברזל בינך ובין העיר.

(4) איכה רבה (וילנא) פרשה ג ר' עקיבא היה עומד ונדון לפני טורנוסרופוס והיה שם יהושע הגרסי עומד בתפלה עמו, ירד ענן והקיפן אמר דומה אני שלא ירד ענן והקיף אלא כדי שלא תשמע תפלתו של רבי הדא הוא דכתיב סכותה בענן לך מעבור תפלה,

ג) קרא עלי מועד

(1) שמות פרק לח (כא) אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן

(2) שמות רבה (וילנא) פרשה נא ג מהו משכן שני פעמים א"ר שמואל בר מרתא שנתמשכן שני פעמים על ידיהם זהו שאנשי כנסת הגדולה אומרים (נחמיה א) חבול חבלנו לך ולא שמרנו את המצות ואת החוקים ואת המשפטים, מהו חבול חבלנו לך הוי שנתמשכן ב' פעמים ואין חבול אלא משכון, שנאמר (דברים כד) לא יחבול רחים ורכב, לכך כתיב אלה פקודי המשכן משכן העדות ב' פעמים.

(3) איכה פרק א (טו) סלה כל אבירי אדני בקרבי קרא עלי מועד לשבר בחורי גת דרך אדני לבתולת בת יהודה:

(4) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנט סעיף ד אין אומרים תחנון (ולא סליחות) (הגהות אשירי) בת"ב, ואין נופלים על פניהם משום דמקרי מועד.

(5) איכה פרק ד (יא) כלה יקוק את חמתו שפך חרון אפו ויצת אש בציון ותאכל יסודתיה:

(6) איכה רבה (בובר) פרשה ד ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה. כתיב מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך (תהלים עט לא), מזמור, בכיה מבעי ליה, א"ר אלעזר

משל למלך שעשה חופה לבנו, תיקן ביתו גיידה וסיידה וציירה, פעם אחת הכעיסו וסתרה, התחיל פדגוג יושב ומזמר, א"ל המלך חרב ביתו ואתה יושב ומזמר, אמר להו לכך אני מזמר ששפך חמתו על חופת בנו, ולא על בנו, כך אמרו לאסף, הקב"ה החריב את מקדשו, ואתה יושב ומזמר, אמר להם לכך אני מזמר ששפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים, ולא על ישראל, הה"ד ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה.

6) איכה פרק ג (כ) זְכוֹר תִּזְכֹּר ותשיח וְתִשׁוּחַ עָלַי נַפְשִׁי

7) איכה רבה (וילנא) פרשה ג זכור תזכור, תני ר' חייא משל למלך שיצא למלחמה והיו בניו עמו והיו מקניטין אותו למחר יצא המלך לבדו ולא היו בניו עמו אמר המלך הלואי היו בני עמי ואפי' היו מקניטים אותי, (ואית ג' פסוקים, (ירמיה ט') מי יתנני במדבר מלון אורחים), כך המלך זה הקב"ה, בניו אלו ישראל, בשעה שהיו ישראל יוצאין למלחמה היה הקב"ה יוצא עמהם, כיון שהכעיסוהו לא יצא עמהם, וכיון שלא היו ישראל בארץ אמר [הלואי היו ישראל עמי ואפי' היו מכעיסים אותי ואית לן ג' פסוקים (ירמיה ט')] מי יתנני במדבר מלון אורחים, מי יתן עמי עמי כמראש כשהיה במדבר, וכתוב (יחזקאל ל"ו) בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם וגו'

ד) חילול ה'

1) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נח עמוד א אמר ריש לקיש: מעשה באשה אחת וצפנת בת פניאל שמה, צפנת - שהכל צופין ביופיה, בת פניאל - בתו של כהן גדול ששימש לפני ולפנים, שנתעלל בה שבאי כל הלילה. למחר הלבישה שבעה חלוקים והוציאה למוכרה. בא אדם אחד שהיה מכוער ביותר, אמר לו: הראני את יופיה, אמר לו: ריקא! אם אתה רוצה ליקח קח, שאין כיופיה בכל העולם כולו, אמר לו: אף על פי כן. הפשיטה ששת חלוקים, ושביעי קרעתה ונתפלשה באפר, אמרה לפניו: רבוננו של עולם, אם עלינו לא חסת, על קדושת שמך הגבור למה לא תחוס? ועליה קונן ירמיה: +ירמיהו ו' בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים כי פתאום יבא השודד עלינו, עליך לא נאמר אלא עלינו, כביכול, עלי ועליך בא שודד

2) איכה פרק ב (א) איכה יעיב באפו אדני את בת ציון השליך משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדם רגליו ביום אפו: (ב) בלע אדני לא ולא חמל את כל נאות יעקב הרס בעברתו מבצרי בת יהודה הגיע לארץ חלל ממלכה ושריה: (ג) גדע בחרי אף כל קרו ישראל השיב אחור ימינו מפני אויב ויבער ביעקב פאש להבה אכלה סביב:

3) איכה רבה (וילנא) פרשה ב השיב אחור ימינו מפני אויב, ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון אמר כיון שגרמו עונות ונכנסו שונאים בירושלם נטלו גבוריהם של ישראל וכפתו ידיהון לאחוריהון, אמר הקב"ה (תהלים צ"א) עמו אנכי בצרה כתבתי בתורה ועכשיו בני שרויין בצער ואני ברווח כביכול השיב אחור ימינו

ה) אין לנו שיעור רק התורה הזאת

1) איכה פרק ג (כא) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל: ס

2) מדרש רבה איכה פרק ג' אות ז' למחר כשיבא קץ הגאולה אומר להם הקב"ה לישראל בני אני תמה מכם היאך המתנתם לי כל אותן השנים והן אומרים לפניו רבש"ע אילולי תורתך שנתת לנו כבר אבדנו האומות לכך נאמר זאת אשיב אל לבי ואין זאת אלא תורה שנא' (דברים ד') וזאת התורה

3) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נח עמוד א ת"ר: מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול שברומי, אמרו לו: תינוק אחד יש בבית האסורים, יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו: סדורות לו תלתלים. הלך ועמד על פתח בית האסורים, אמר: +ישעיהו מב+ מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים? ענה אותו תינוק ואמר: הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו. אמר: מובטחני בו שמורה הוראה בישראל, העבודה! שאיני זז מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו. אמרו: לא זז משם עד שפדאו בממון הרבה, ולא היו ימים מועטין עד שהורה הוראה בישראל. ומנו? רבי ישמעאל בן אלישע.

4) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ח עמוד א והיינו דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד

5) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נח עמוד א אמר רב יהודה אמר רב: מעשה בבנו ובבתו של ר' ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים. לימים נדווגו שניהם במקום אחד, זה אומר: יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם, וזה אומר: יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה, אמרו: בוא ונשיאם זה לזה ונחלק בוולדות. הכניסום לחדר, זה ישב בקרן זווית זה וזו ישבה בקרן זווית זה, זה אומר: אני כהן בן כהנים גדולים אשא שפחה? וזאת אומרת: אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד? ובכו כל הלילה. כיון שעלה עמוד השחר, הכירו זה את זה, ונפלו זה על זה וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן. ועליהן קונן ירמיה: +איכה א'+ על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים

6) איכה רבה (וילנא) פתיחתות ר' הונא ור' ירמיה בשם ר' שמואל ברבי יצחק אמר מצינו שויתר הקב"ה על עבודת כוכבים ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים ולא ויתר על מאסה של תורה שנאמר על מה אבדה הארץ, על עבודת כוכבים ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים אין כתיב כאן אלא על עזבם את תורתך,